

Lektionsplanering

Årskurs: 7-9

Ämne: Svenska

Tema: Litteraturanalys och etiska dilemman i novellen *Svalor är idioter!*

Koppling till styrdokument

Centralt innehåll

Litteratur och litteraturhistoria. Genomgång av olika litterära genrer och författarskap, med särskild fokus på novellen.

Elevernas läsning och tolkning av skönlitteratur, både enskilt och i grupp.

Författarens stil och teman i litterära verk, till exempel åskådliggörande av samhällskritik i Ivar Lo-Johanssons texter.

Diskussioner om litteraturens teman och deras koppling till samhället, såsom fattigdom, utsatthet och gruppdynamik.

Analys och tolkning av etiska dilemman som väcks i skönlitterära texter.

Betygskriterium (E)

Eleven ska kunna samtala om och diskutera varierande ämnen, samt framföra åsikter med viss underbyggnad i ett samtal.

Eleven ska kunna förbereda och genomföra muntliga framställningar med i huvudsak fungerande struktur och innehåll.

Eleven ska kunna skriva olika slags texter med viss språklig variation, i huvudsakligen fungerande struktur och anpassning.

Eleven ska kunna diskutera litterära verk och ge enkla resonemang om innehållet och sammanhanget de tillkommit i.

Eleven ska kunna för resonemang om innehållet i texter och visa grundläggande läsförståelse och förmåga att sammanfatta texter.

[Lgr22, Svenska, Åk. 7-9]

Lärrarledda instruktioner

1. Introduktion till novellen *Svalor är idioter!* (10 min)

- Presentera författaren Ivar Lo-Johansson och ge en bakgrund till hans författarskap.
- Läs upp ett kort stycke ur novellen för att sätta tonen och väcka intresse.
- Diskutera novellens centrala tema - barns sadism och vuxenvärldens relation till naturen.
- Ställ in eleverna på att analysera hur författaren framställer barnens handlingar och vad det säger om samhällsstrukturer.

2. Genomgång av novellens struktur och teman (15 min)

- Analysera novellens uppbyggnad: inledning, konflikt och avslutning.
- Fokusera på gruppdynamik i berättelsen och de etiska dilemman som uppstår när barnen plågar fåglar.
- Diskutera novellens koppling till samhällskritik och synen på fattigdom och utsatthet.
- Ställ frågor som: Vad gör barnen? Varför reagerar de på detta sätt? Hur förhåller sig vuxenvärlden till deras handlingar?

3. Gruppdiskussion - Etiska dilemman i *Svalor är idioter!* (15 min)

- Dela in eleverna i små grupper och låt dem diskutera novellens tematik, särskilt kring barnens brutalitet och deras oförmåga att förstå konsekvenserna av sina handlingar.
- Diskutera om barnens beteende kan kopplas till sociala omständigheter, fattigdom och vuxnas inställning.
- Sammanfatta gruppdiskussionerna och diskutera klassens olika synsätt.

4. Avslutning och reflektion (10 min)

- Reflektera som klass över novellens budskap. Vad vill Lo-Johansson säga om samhället och människans inneboende brutalitet?
- Ge eleverna tid att skriva ned sina tankar om novellen i en kort text.

Ämnesinnehåll

Här listas viktig kunskap och ämnesinnehåll som eleverna behöver känna till eller lära sig i undervisningen. Försök se till att allt nedan tas upp på lektionen eller följs upp på andra sätt.

- **Ivar Lo-Johanssons författarskap:** Lo-Johansson är känd för att skildra statarnas livsvillkor och hur de påverkas av fattigdom och utsatthet. Hans verk reflekterar ofta över samhällets orättvisor och människans mörka sidor.
- **Teman i *Svalor är idioter!*:** Novellen handlar om barns sadism och gruppdynamik, men också om vuxenvärldens förhållande till naturen och djur. Läsaren får en inblick i en mörk och brutal barnvärld där det finns ett starkt behov av att kontrollera och dominera andra.
- **Etiska dilemman i novellen:** Eleverna ska kunna reflektera över de etiska dilemman som presenteras i novellen, som när barnen plågar

djur för nöjes skull. Vilka frågor väcker detta om moral och etik?

- **Litterär analys:** Eleverna ska kunna analysera och diskutera novellens struktur, stil och budskap. Detta innebär att de lär sig identifiera olika litterära tekniker och förstå hur författaren använder dessa för att skapa en specifik effekt.
- **Reflektion över gruppdynamik:** Diskutera hur grupstryck och sociala strukturer påverkar individer och deras handlingar. Detta tema är centralt i *Svalor är idioter!*, där barnen tillsammans påverkar varandra i sina handlingar mot fåglarna.

Ordkollen

Ord	Förklaring	Etymologi
Sadism	Ett begrepp för att få njutning av att orsaka andra smärta eller lidande.	Från franskans <i>sadisme</i> , efter Donatien Alphonse François de Sade.
Statarbarn	Barn som är uppvuxna under svåra förhållanden, ofta på landsbygden, där deras föräldrar är statarbetare.	Från svenskans <i>stata</i> , vilket betyder att arbeta för en gård eller gods.
Gruppdynamik	Studiet av hur individer inom en grupp påverkar varandra och gruppens beslut.	Från latinets <i>dynamis</i> (kraft) och <i>grupp</i> (engelska).
Utsatthet	Att vara i en situation där man är sårbar eller lätt kan utsättas för skada.	Från svenska <i>utsätta</i> och <i>het</i> (tillstånd).

Diskussionsfrågor

- A. Vad tror du att Lo-Johansson vill säga med att barnen plågar fåglar i novellen? Hur påverkas deras handlingar av deras uppväxt och samhällsstruktur?
- B. Är det möjligt att barnens beteende beror på deras sociala omständigheter snarare än deras personliga vilja? Hur skulle novellen kunna ha sett ut om barnen vuxit upp i en annan miljö?
- C. Vad tror du att vuxenvärlden representerar i novellen? Varför spelar vuxna en så liten roll i berättelsen?

Aktivitet

Låt eleverna i grupp skapa egna novellslut där barnens handlingar får olika konsekvenser beroende på deras val. Diskutera olika möjliga slut på berättelsen och hur de förändrar betydelsen av novellen. Eleverna ska skriva ned sitt slut och förklara hur det förändrar förståelsen av berättelsen.

Exit-ticket

Fråga	Svar
1. Vad är temat i <i>Svalor är idioter!</i> ?	Fattigdom, utsatthet, och gruppdynamik bland statarbarn.
2. Vad är sadism?	Att få njutning av att orsaka andra smärta.
3. Vad handlar novellen om?	Barn som plågar fåglar och utforskar sina egna grymma sidor.
4. Hur påverkas barnens handlingar av deras sociala miljö?	De är en produkt av fattigdom och svåra uppväxtförhållanden.
5. Vad betyder gruppdynamik?	Hur individer i en grupp påverkar varandra och deras gemensamma beslut.
6. Hur skildras vuxenvärlden i novellen?	Vuxna är distanserade och ser inte barnens handlingar som problem.
7. Hur kan vi relatera novellen till dagens samhälle?	Genom att diskutera utsatthet och de problem som barn och unga möter i utsatta miljöer.
8. Vad kan vi lära oss av novellen?	Om hur lätt människor kan bli förhärdade i grymhet när de lever under svåra förhållanden.

Hemuppgift

Be eleverna skriva en kort uppsats om varför barn i novellen plågar fåglarna. De ska använda ett etiskt dilemma för att förklara barnens handlingar: Vad tror du är anledningen till att de handlar som de gör? Hur skulle samhället kunna förhindra att sådana handlingar sker?

Citat

"Människan är inte ond, men världen gör henne ond." - Ivar Lo-Johansson, 1936.

Detta citat från Lo-Johansson fångar essensen av novellen *Svalor är idioter!* där barnen inte föds onda, men påverkas av omständigheterna de lever i.

Tags: [Åk. 7 - 9](#), [Okategoriserade](#), [Svenska](#), [Svenska som andraspråk](#)